

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 23 grudnia 2002 r.

w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celnych.

Na podstawie art. 277²⁵ § 2 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. — Kodeks celny (Dz. U. z 2001 r. Nr 75, poz. 802, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 89, poz. 972, Nr 110, poz. 1189, Nr 125, poz. 1368 i Nr 128, poz. 1403 oraz z 2002 r. nr 41, poz. 365, Nr 89, poz. 804, Nr 112, poz. 974, Nr 141, poz. 1178, Nr 169, poz. 1387 i Nr 188, poz. 1572.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa rodzaje środków przymusu bezpośredniego, do których stosowania uprawnieni są funkcjonariusze celni, szczegółowe warunki i sposoby ich użycia, a także tryb wyposażania funkcjonariuszy celnych w te środki.

§ 2. 1. Środki przymusu bezpośredniego, zwane dalej „środkami przymusu”, powinny być stosowane przez funkcjonariuszy celnych, zwanych dalej „funkcjonariuszami”, w taki sposób, aby osiągnięcie podporządkowania się poleceniom wydanym na podstawie prawa albo skuteczne odparcie bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza powodowało możliwie najmniejszą dolegliwość.

2. Można stosować jednocześnie więcej niż jeden środek przymusu, o których mowa w § 5 ust. 1, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom albo do skutecznego odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza.

3. Odstępuje się od stosowania środków przymusu, gdy osoba, wobec której zastosowano te środki, podporządkowała się wydanym poleceniom.

§ 3. 1. Jeżeli następstwem zastosowania środka przymusu jest zranienie lub innego rodzaju zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka, funkcjonariusze są obowiązani udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zapewnić pomoc lekarską.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, oraz gdy w wyniku zastosowania środka przymusu nastąpiła śmierć człowieka lub szkoda w mieniu, funkcjonariusze są obowiązani:

- 1) zabezpieczyć ślady na miejscu zdarzenia i nie dopuścić osób postronnych na to miejsce;
- 2) ustalić świadków zdarzenia, jeżeli jest to możliwe w zaistniałych okolicznościach;
- 3) niezwłocznie powiadomić przełożonego, dyżurnego najbliższej jednostki Policji, a w przypadku działań w strefie nadgranicznej — również Straż Graniczną.

3. Pomoc lekarską zapewnia się zawsze kobiecie ciężarnej, wobec której zastosowano środek przymusu.

§ 4. 1. O każdym przypadku użycia środka przymusu funkcjonariusz jest obowiązany niezwłocznie powiadomić właściwy organ celny, w formie notatki służbowej, za pośrednictwem bezpośredniego przełożonego.

2. Notatka, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie stanowiska służbowego, stopnia, imienia i nazwiska funkcjonariusza oraz jednostki, w której pełni służbę;
- 2) określenie czasu i miejsca użycia środka przymusu;

3) opis sytuacji poprzedzającej użycie środka przymusu i sposobu postępowania przy użyciu środka przymusu;

4) dane identyfikacyjne osoby, wobec której użyto środka przymusu, określenie skutków użycia środka przymusu oraz sposobu udzielenia pomocy w przypadku zranienia człowieka lub powstania innego rodzaju zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego;

5) dane identyfikacyjne ustalonych świadków zdarzenia.

3. Do obowiązków organu celnego, o którym mowa w ust. 1, należy:

- 1) ustalenie, czy użycie środka przymusu nastąpiło zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 2) podjęcie działań mających na celu wdrożenie postępowania dyscyplinarnego w przypadku ustalenia, że użycie środka przymusu było niezgodne z obowiązującymi przepisami;
- 3) powiadomienie prokuratora, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w wyniku użycia środka przymusu zostało popełnione przestępstwo, oraz w każdym przypadku śmierci człowieka lub doznania obrażeń ciała.

Rozdział 2

Rodzaje oraz szczegółowe warunki i sposoby zastosowania środków przymusu

§ 5. 1. Funkcjonariusze są upoważnieni do stosowania następujących rodzajów środków przymusu:

- 1) siły fizycznej w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony lub ataku;
- 2) indywidualnych technicznych środków i urządzeń, przeznaczonych do obezwładniania i konwojowania, w postaci kajdanek i siatek obezwładniających;
- 3) indywidualnych chemicznych środków, przeznaczonych do obezwładniania osób, w postaci ręcznych miotaczy gazowych;
- 4) technicznych środków i urządzeń, przeznaczonych do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych i innych środków przewozowych, w postaci kolczatek drogowych, pojazdów służbowych lub przedmiotów ustawionych jako oznakowane przeszkody oraz urządzeń służących do unieruchomienia kół pojazdów, zwanych dalej „blokadami”.

2. Wobec kobiet o widocznej ciąży, starców, osób o widocznym kalectwie oraz osób, których wygląd wskazuje na wiek poniżej 13 lat, można stosować wyłącznie siłę fizyczną w postaci chwytów obezwładniających.

§ 6. 1. Przed użyciem środka przymusu, jeżeli okoliczności faktyczne to umożliwiają, funkcjonariusz jest obowiązany podjąć próbę osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom przez stanowczą perswazję słowną lub demonstrację możliwości użycia tego środka.

2. Bezpośrednio przed zastosowaniem środka przymusu należy wezwać osobę niepodporządkowującą się wydanym poleceniom do zachowania zgodnego z prawem oraz uprzedzić o zamiarze użycia środka przymusu.

3. Jeżeli w ocenie funkcjonariusza zwłoka w zastosowaniu środka przymusu groziłaby niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego, należy odstąpić od podejmowania próby, o której mowa w ust. 1, oraz od czynności określonych w ust. 2.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, wzywa się do zachowania się zgodnego z prawem w trakcie stosowania odpowiedniego do sytuacji środka przymusu.

§ 7. 1. Siłę fizyczną stosuje się w celu obezwładnienia osoby, odparcia czynnej napaści albo zmuszenia do wykonania polecenia, o którym mowa w § 2 ust. 1.

2. Używając siły fizycznej, nie wolno zadawać uderzeń, chyba że funkcjonariusz działa w obronie koniecznej albo w celu odparcia zamachu na życie lub zdrowie ludzkie.

§ 8. 1. Kajdanki można stosować w celu udaremnienia ucieczki osoby albo zapobieżenia czynnej napaści lub czynnemu oporowi.

2. Nie stosuje się kajdanek wobec osób, których wygląd wskazuje na wiek poniżej 17 lat.

3. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z przodu, a osobie zachowującej się agresywnie — z tyłu.

4. Kajdanki zdejmuje się niezwłocznie, jeżeli ustały przyczyny, dla których ten środek został zastosowany.

§ 9. 1. Siatkę obezwładniającą stosuje się wobec osoby, która swoim zachowaniem stwarza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia, jeżeli zastosowanie innych środków przymusu jest niemożliwe albo okazało się nieskuteczne.

2. Siatkę obezwładniającą można stosować także w pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa oraz w celu udaremnienia ucieczki tej osoby.

§ 10. 1. Ręczne miotacze gazowe można stosować w przypadkach odpierania czynnej napaści i pokonywania czynnego oporu oraz w celu udaremnienia ucieczki osoby podejrzanego o popełnienie przestępstwa albo w pościgu za tą osobą.

2. Przy stosowaniu środków, o których mowa w ust. 1, należy uwzględnić ich właściwości, mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

§ 11. 1. Kolczatka drogowa i inne przeszkody umożliwiające zatrzymanie pojazdu mechanicznego lub innych środków przewozowych mogą być zastosowane, jeżeli:

1) osoba prowadząca pojazd nie zatrzymała się pomimo sygnału zatrzymania wydanego w sposób zrozumiały i widoczny dla kierowcy zatrzymywanego pojazdu przez umundurowanego funkcjonariusza

znajdującego się w pobliżu oznakowanego pojazdu Służby Celnej;

2) istnieje uzasadnione podejrzenie, że w pojeździe znajdują się towary wprowadzone na polski obszar celny, przewożone przez ten obszar lub wywożone za granicę w sposób niezgodny z prawem, lub w innych przypadkach określonych przepisami prawa.

2. Kolczatki drogowej nie stosuje się do zatrzymania pojazdów jednośladowych.

3. O zamiarze zastosowania kolczatki drogowej albo innej przeszkody umożliwiającej zatrzymanie pojazdu mechanicznego lub innego środka przewozowego należy zawiadomić najbliższą jednostkę Policji, a w przypadku działań w strefie nadgranicznej — Straż Graniczną.

4. Zastosowanie kolczatki drogowej lub innej przeszkody należy poprzedzić wstrzymaniem ruchu drogowego w obu kierunkach na odległość nie mniejszą niż 100 m od kolczatki lub innej przeszkody oraz sygnałem zatrzymania, podanym przez umundurowanego funkcjonariusza znajdującego się w pobliżu oznakowanego pojazdu Służby Celnej.

5. Jeżeli ze względu na okoliczności faktyczne zachodzi potrzeba natychmiastowego zatrzymania pojazdu mechanicznego lub innego środka przewozowego, a zawiadomienie, o którym mowa w ust. 3, jest niemożliwe, należy:

- 1) stosować tryb postępowania określony w ust. 4;
- 2) niezwłocznie po ustąpieniu przyczyny zawiadomić organy wymienione w ust. 3.

6. W przypadku blokowania przejazdu oznakowanym pojazdem służbowym Służby Celnej można odstąpić od wstrzymania ruchu drogowego.

§ 12. 1. Blokady mogą być stosowane w przypadkach, gdy:

- 1) istnieje uzasadnione podejrzenie, że w pozostawionym pojeździe mogą znajdować się towary wprowadzone na polski obszar celny, przewożone przez ten obszar lub przeznaczone do wywozu za granicę w sposób niezgodny z prawem;
- 2) wobec osób lub towarów znajdujących się w pojeździe podjęto czynności kontrolne, a ze względu na okoliczności faktyczne zachodzi obawa ucieczki kontrolowanym pojazdem przed zakończeniem tych czynności.

2. Blokada powinna być założona na przednim kole pojazdu mechanicznego po stronie kierującego oraz trwale oznakowana przez umieszczenie na niej w widocznym miejscu:

- 1) nazwy organu zakładającego blokadę;
- 2) numeru ewidencyjnego blokady;
- 3) adresu, gdzie należy się zgłosić w celu jej zdjęcia.

3. Na pojeździe w widocznym miejscu umieszcza się informację o założeniu blokady, której wzór określa załącznik do rozporządzenia.

Rozdział 3

Tryb wyposażania funkcjonariuszy w środki przymusu

§ 13. W zakresie wydawania funkcjonariuszom technicznych środków przymusu, o których mowa w § 5 ust. 1 pkt 2—4, stosuje się następujący tryb postępowania:

- 1) o wyposażeniu w środki przymusu decyduje właściwy organ celny, pod warunkiem uprzedniego przeszkolenia funkcjonariusza oraz przeprowadzenia z wynikiem pozytywnym sprawdzenia znajomości przepisów i zasad dotyczących użycia tych środków, zgodnie z programem zatwierdzonym przez Szefa Służby Celnej;
- 2) środki przymusu są wydawane funkcjonariuszom na czas wykonywania zadań służbowych, a po upływie tego czasu powinny być niezwłocznie zwrócone do miejsca przechowywania.

§ 14. Funkcjonariusz jest obowiązany dokonać zwrotu środków przymusu będących na jego wyposażeniu, w przypadku:

- 1) ustania stosunku służbowego;
- 2) zawieszenia funkcjonariusza w pełnieniu obowiązków służbowych;
- 3) stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących zasad przechowywania środka przymusu;
- 4) podejrzenia użycia środka przymusu w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami;
- 5) na każde żądanie przełożonego.

§ 15. W zakresie wydawania i użytkowania środków przymusu organy celne są obowiązane prowadzić ewidencję.

Rozdział 4

Przepis końcowy

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *L. Miller*

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. (poz. 2076)

WZÓR INFORMACJI O ZAŁOŻENIU BLOKADY UNIERUCHAMIAJĄCEJ KOŁA POJAZDÓW

.....
(pieczęć urzędowa organu, który założył blokadę)

.....
(miejsowość, data, godzina)

INFORMACJA

Działając na podstawie art. 277²⁵ § 2 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. – Kodeks celny, informuje się, że w pojeździe marki....., nr rej..... założone zostało urządzenie blokujące koło z powodu podjęcia decyzji o przeprowadzeniu przez Służbę Celną kontroli w zakresie obrotu towarowego z zagranicą (obrotu towarami pochodzącymi z zagranicy).

W celu zdjęcia urządzenia należy zgłosić się do.....
(nazwa organu, adres i telefon)

INFORMATION

Please be informed that the blocking device has been installed in your vehicle, make..... reg. No....., due to the decision regarding the control of trade turnover with abroad (trade turnover with goods originating from abroad) to be carried by the Custom Service of the Republic of Poland.

In order to take off the device you should report to.....
(name of the Office, address, phone number)

INFORMATION

Wird mitgeteilt, daß an dem Fahrzeug.....Kennzeichen Nr..... eine Radblockiervorrichtung angebracht wurde. Grundlage: Die Entscheidung der Zollverwaltung in Zusammenhang mit der Kontrolle des grenzüberschreitenden Warenverkehrs.

Sie werden gebeten in dieser Angelegenheit bei.....vorzusprechen.
(Adresse und Telefon der Zollverwaltung)

INFORMATION

J'informe, que dans le véhicule de la marque.....no d'immatriculation.....a été installé le blocage des roues, suite à la décision en matière du contrôle exercé par Administration Douanière portant sur les échanges commerciaux avec l'étranger.

Afin d'enlever le blocage veuillez vous présenter à.....
(nom de l'organe de Administration Douanière, adresse et téléphone)

ИНФОРМАЦИЯ

Информируем, что в транспортном средстве марки.....Рег. №.....смонтировано устройство блокирующее колесо, так как таможенная служба решила поднять контрольные процедуры по экспортно-импортному обороте (кас. товаров, которые производят из-за границы).

Для снятия блокировки надо обратиться к.....по адресу.....тел.....
(название учреждения)

.....
(imię, nazwisko i podpis zakładającego blokadę funkcjonariusza celnego)